VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Turvapaikanhakijoista aiheutuvien kustannusten vaikutukset kehyskaudella/kestävyysvajeeseen

Valtiovarainvaliokunta
20.5.2016

Oletuksia:

- Kehystilanne perustuu SM:n laatimiin yhtenäisiin oletuksiin kehyskaudelle. Vuonna 2015 saapui 32 400 turvapaikanhakijaa, kehyskaudella oletetaan tulevan 10 000 hakijaa vuosittain.
- Hakijoista 35 prosentin oletetaan saavan myönteisen päätöksen.
- Perheenyhdistämisen oletukset: jokaiselta turvapaikan saaneelta hakisi keskimäärin 3 perheenjäsentä perheenyhdistämistä. Päätöksistä olisi aluksi 50%, myöhemmin kriteerien kiristyessä 40% myönteisiä.
- Laskentaoletuksena, että turvapaikan saaneet eivät työllisty vielä kehyskaudella. Huom: tämä ei ole ennuste, vaan laskentaoletus.

Turvapaikanhakijoista aiheutuvat menot JTS 2017-2020

- Lisäyksiä v. 2017-2020: 407/ 429/ 397/ 340 me
- Siitä kehykseen kuuluvia: 244/ 218/ 133/ 35 me
- Lisäksi v. 2017-2019: 150 me kehysvaraus (jos hakijamäärät kääntyvät nousuun)
- Syitä menomuutoksiin verrattuna syksyn JTS:ään:
  - Vuoden 2015 hakijamäärän kasvu yli 30 000:een.
  - Kehyskauden hakijamääräarvio laskettu 15 000:sta 10 000:een
  - Perheenyhdistämisen huomioiminen.
  - Koulutusmenojen (kotokoulutus ja OKM) sekä sosiaaliturvamenojen huomioiminen.

Turvapaikanhakijatilanteesta aiheutuneet lisämenot yhteensä eri kierroksilta, milj. euroa

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
UM	0	0	7	0	0	0
OM	6	24	19	16	13	10
SM	84	419	121	103	96	94
VM	0,6	0,5	0,3	0,2	0,1	0,1
OKM	0	27	92	81	52	36
TEM	0	84	205	283	268	189
STM	0	0	171	227	284	328
yhteensä	**90**	**555**	**616**	**710**	**713**	**656**

- Budjetoidut menot verrattuna kevään 2015 kehyspäätökseen, jolloin oletuksena oli 3000-4000 hakijaa/v. Vuoden 2016 menoarviot tehty 15000 hakijan oletuksella syksyllä 2015.
- Ks. myös VM:n Taloudellinen katsaus kevät 2016 s. 79-80

Turvapaikanhakijatilanteesta aiheutuneet lisämenot yhteensä eri kierroksilta (2)

- OM:
  - Tuomioistuinmenot 8 me v. 2017/ 4 me v. 2020
  - Oikeusaputoimistot ja yks. oikeusavustajat 11 me v. 2017 / 6 me v. 2020
- SM:
  - Tp-hakijoiden vastaanotto 65 me/v
  - Vastaanottoraha 7 me/v
  - Migrin ja vastaanottokeskusten toimintamenot 31 me v. 2017/ 12 me v. 2020
- OKM:
  - Perusopetus 56 me v. 2017/ 5 me v. 2020
  - Oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetus 9 me v. 2017/ 8 me v. 2020

Turvapaikanhakijatilanteesta aiheutuneet lisämenot yhteensä eri kierroksilta (3)

- Ammatillinen koulutus 21 me/v

- TEM:
  - Kuntakorvaukset 157 me v. 2017/ 182 me v. 2020
  - Kotouttamiskoulutus 47 me v. 2017/ 5 me v. 2020
- STM:
  - Työmarkkinatuki 112 me v. 2017/ 189 me v. 2020
  - Asumistuki 51 me v. 2017/ 91 me v. 2020
  - Lapsilisät 7 me v. 2017/ 20 me v. 2020

Pitkä aikaväli: vaikutus kestävyysvajeeseen

- Kestävyysvaje on väestön ikääntymiseen liittyvä painelaskelma.
- Kestävyysvajeen käsite vastaa kysymykseen: Kuinka paljon julkista taloutta olisi sopeutettava keskipitkällä aikavälillä, jotta julkisen talouden velka ei lähtisi pitkällä aikavälillä kasvamaan hallitsemattomasti, kun otetaan huomioon ikäsidonnaisten menojen kehitys?
- Kestävyysvajeen arvioidaan olevan n. 3%/BKT vuoden 2020 tasolla
  - Arvio on pienentynyt sekä 2017 voimaan astuvan eläkeuudistuksen että julkisen talouden sopeutustoimien johdosta
  - Arviossa ei ole huomioitu sote- ja aluehallintouudistusta

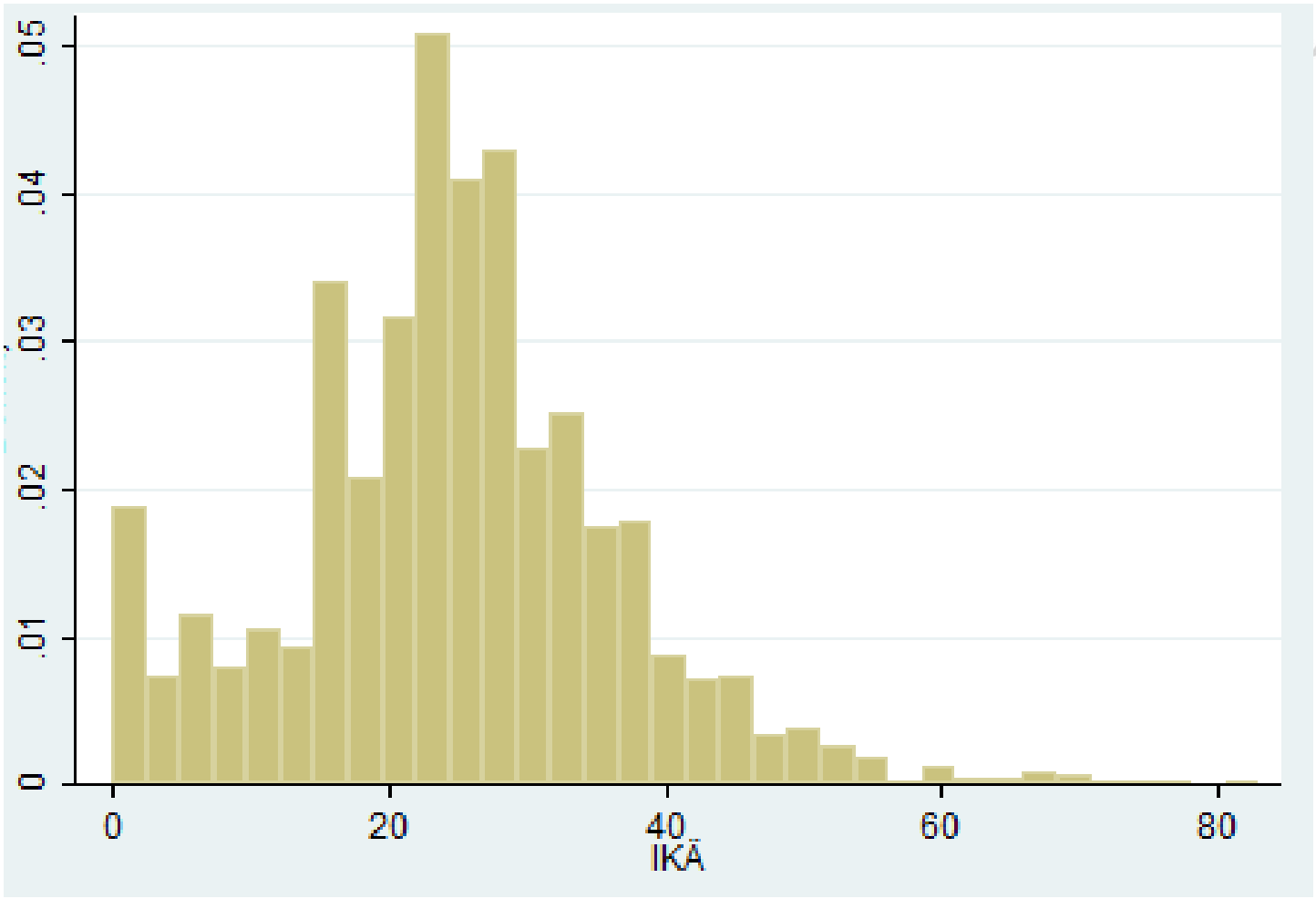
Turvapaikanhakijoiden vaikutus

- Turvapaikanhakijoiden potentiaalinen vaikutus kestävyysvajeeseen syntyy
  - väestön määrän muutoksen kautta;
  - ikäsidonnaisten kustannusten kasvun kautta
  - työllisyyden muutosten kautta

Turvapaikanhakijoiden määrä ja ikärakenne

- Turvapaikanhakijoiden vaikutus kestävyys-vajeeseen on pieni, sillä väestön määrän muutos on pieni
  - Vuoden 2015 vaikutus turvapaikanhakijat + odotus perheenyhdistämisestä: korkeintaan 0,5% väestöstä
  - Vuosien 2015-2019 turvapaikanhakija- ja perheenyhdistämisennusteen kokonaisvaikutus 2020 väestöön 1% (ml. vuosi 2015)
  - Arviot maksimeja
- Kestävyysvajelaskennan näkökulmasta tätä voi verrata vuoden 2020 ikääntyvään väestöön
  - Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä tuolloin 23%.

Turvapaikanhakijat ovat nuoria ihmisiä:
Vuoden 2015 hakijoiden mediaani-ikä 23 vuotta

Kuviossa 2015 hakeneet, jotka saaneet myönteisen päätöksen 30.4.2016 mennessä.

Työpanos

- Julkisen talouden kestävyyden kannalta olennaista on erityisesti talouden työpanos, jossain määrin tuottavuus
- Talouden toteutuvan työpanoksen kannalta olennaista on turvapaikansaaneiden ja yleisemminkin maahanmuuttajien työllistyminen
- Maahanmuuttajaväestön työllisyysasteet ovat Suomessa olleet alhaisemmat kuin kantaväestön. Työllistyminen vaatii panostamista kotouttamiseen.

Johtopäätökset

- Turvapaikanhakijoiden vaikutus pitkällä aikavälillä kestävyysvajeeseen on pieni
- Kestävyysvajelaskelma olettaa muuttumattoman politiikan vuoteen 2060 saakka
  - Laskelma on projektio, jolla halutaan havainnollistaa ikääntyvän väestön määrän ja ikääntymiseen liittyvien menojen vaikutusta julkiseen talouteen ja erityisesti ikääntymiseen liittyviin menoille: eläkemenot, terveydenhuolto ja hoivamenot
- Olennaista julkisen talouden kannalta on turvapaikan saaneiden mahdollisimman hyvä kotoutuminen, sillä se lisää työllisyyttä ja pienentää uudesta väestöryhmästä aiheutuvia julkisia menoja